

**KKTC'DE
VAKIF KÜLTÜR VARLIĞININ KORUNMASI,
YAŞATILMASI
VE BU AMAÇLA
MALİ KAYNAK SAĞLANMASI"**

Mehmet Zorlu MELUNDALI

Sayın Devlet Bakanım, değerli vakıf temsilcileri ve değerli konuklar.

XI. Vakıf Haftası'nın bu ilk gününde aranızda bulunmaktan büyük mutluluk duymaktayım. Nazik davetlerinden dolayı Devlet Bakanı Sayın Necmettin CEVHERİ ve Vakıflar Genel Müdürü Sayın Fadıl ÜNVER'e teşekkür ederim.

Bu güzel ve anlamlı gün dolayısıyla Yavru Vatan Vakıf İdaresi Camiası'nın selam ve sevgilerini sunuyor ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Kıbrıs Adası binlerce yıllık tarihinde bir çok uygarlık ve tarihi olaylara sahne olmuş önemli bir yerleşim merkezidir.

Kıbrıs'ta Vakıf müessesesi 1571 yılında Kıbrıs'ın ecdadımız tarafından fethiyle birlikte kurulmuş köklü, topluma dini, sosyal, kültürel ve ekonomik hizmetlerle dolu uzun bir maziye sahiptir.

Kıbrıs'ta kültür varlıklarımızın başında camiler, mescitler, tekkeler, hanlar, hamamlar, su kemerleri, çeşmeler, kütüphane ve medreseler ile konutlar gelmektedir. Kıbrıs'ta Osmanlı döneminden kalma Taşınmaz Eski Eserler üç sınıfa ayrılmaktadır.

A. Osmanlı Etkisinde Değişen Eserler:

1571'de Kıbrıs'ı bir Vatan haline dönüştüren ecdadımız öncelikle dini ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir çok eseri bir kullanım ve korumak amacıyla, orjinal özelliklerine pek dokunmadan ya Camiye çevirmişler veya kullanım değişiklikleri gerçekleştirmişlerdir. Osmanlı etkisinde değişen eserlerden en çok etkilenenler ibadet yerleri olmuştur. Bunlara İslâmiyetin gereği olarak Minare, Minber, Mihrap, Son Cemaat Mahalli, Kadınlar Mahveli v.s gibi değişiklikler yapılarak bu dini yapıtlara islâmi tarz mimari eklemeler ve düzenlemeler getirmişlerdir.

B. Osmanlı Eserleri:

Osmanlıların 1878 yılına dek üç yüz yedi yıl boyunca egemen olduğu Kıbrıs Adası'nda "*Türk-İslâm Kültürü Damgası'nı*" vurmayı başardığı sanat eserlerinin başında camiler, hanlar, hamamlar, çeşmeler örnek olarak gösterilebilir.

C. Yok Olan Osmanlı Eserleri:

Osmanlı döneminde yapılmış olup da günün Sosyal-Ekonomik koşullarının bir gereği olarak, yasal boşluklardan yararlanılarak veya ilgili makamların ihmalleri dolayısıyla yıkılan veya yıkılmasına göz yumulan eserlerimiz vardır. Bu tür eserlerin diğer bir yıkılma nedeni de, Rumların programlı çalışmaları ile zaman süreci içerisinde Adadaki Türk izlerini yok etme çabasıdır.

Yok edilen eserlerimize örnek olarak 1902'de inşa edilen Baf Camii Cedit, Mart 1964'de Rumlar tarafından yakılıp yıkılmış ve oto-park haline getirilmiştir.

1816'da inşa edilen Lefkoşa Dükkânlar Önü Camii 1972'de yine Rumlar tarafından yıkılmıştır.

1878 yılında Osmanlıların adayı İngilizlere kiralaması ile birlikte Vakıflar eritmeye başlanmıştır. Vakıfların 15 Nisan 1956 tarihinde kayıtsız, şartsız Kıbrıs Türk Halkına devri olayı, Kıbrıs Türkü'nün var olma ve özgürlük mücadelesinde kazandığı ilk zaferdir. Vakıflar her köyde, her kentte bir camii, bir minare yapımını amaç edinerek Kıbrıs'taki Müslüman Türk varlığının simgesi olmuştur.

Vakıfların kültür mirasımızın yaşatılmasında önemli yeri vardır. Kıbrıs'ın her tarafı Osmanlı döneminden kalma taşınmaz eski eserlerle doludur. Bu eski eserlerin birer ecdat yadigârı olarak günümüze kadar gelmeleri ilgili bakım ve restorasyon çalışmaları ile olmuştur. Ata yadigârı bu eserlerin yaşatılması canlı unsurun içine girmesi ile mümkündür. KKTC'de Vakıf binalarımızın restorasyonu İdaremiz ve kiracı katkıları ile yapılmakta olup alınan kira geliri ile bu eski eserlerimiz kısmen yaşatılmakta ve ayakta durmaktadır. Kültür mirasımızın korunup yaşatılması İdaremiz ve KKTC bütçesini aşmaktadır. Taşınmaz eski eserlerimizin restorasyonu için 1990 yılında T.C Vakıflar Genel Müdürlüğü ile İdaremiz arasında yapılan protokol çerçevesinde restorasyon çalışmaları başlatılmıştır. Eski eserlerimizin restorasyonunda mali kaynak temin etmek için;

1. Devlet bütçesinden her yıl belirli bir oranda kaynak ayrılması; ve belirli ithal mallardan kesinti yapılarak bir fon oluşturulması.

2. İki kardeş kuruluş olan T.C. Vakıflar Genel Müdürlüğünce, ikinci 5 yıllık master plân dahilinde restorasyon için mali kaynak ayrılması.

3. T.C. Diyanet Vakfınca, Osmanlı orijinli eserlerin restorasyonu için, KKTC Vakıflarına kaynak ayrılması.